

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
Generalno tajništvo

Broj: 05-50-1-1665-2/12
Sarajevo, 14. 9. 2012. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO: 17-09-2012			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Radni broj	Broj priloga
01-0-1-15-29/12			

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BiH

- Zastupnički dom -

SARAJEVO

PREDMET: Odgovor na zastupničku inicijativu, dostavlja se

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 19. sjednici održanoj 13. 9. 2012. godine utvrdilo odgovor na zastupničku inicijativu koju je uputio Šefik Džaferović, zastupnik u Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

U pritvku prosljeđujemo odgovor radi njegovog dostavljanja zastupniku.

S poštovanjem,

GENERALNI TAJNIK

Zvonimir Kutleša

**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
САВЈЕТ МИНИСТАРА**

Број: 05-07-1-2555/12
Сарајево, 13.9.2012. године

Шефик Џаферовић, посланик у Представничком дому Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, је дана 24.05.2012.године, упутио слиједећу посланичку иницијативу:

„Да надлежно министарство, односно Савјет министара Босне и Херцеговине које је доставило одговор на раније постављено питање, припреми једну информацију о стању у овој области која ће бити предмет расправе на Представничком дому Парламентарне скупштине, чији је циљ, да у оквиру својих надлежности, усвоји мјере како би се повећао број запослених и смањио број незапослених у Босни и Херцеговини.“

На упућену иницијативу Савјет министара је на 19. сједници одржаној 13.9.2012. године утврдио сљедећи

О Д Г О В О Р

Агенција за рад и запошљавање Босне и Херцеговине је припремила приједлог одговора у форми Информације о стању тржишта рада у Босни и Херцеговини и приједлог мјера које је потребно предузети у циљу смањења незапослености. Поменута информација се налази у прилогу одговора.

На ову информацију су затражена мишљења од надлежних ентитетских министарстава и Владе Брчко дистрикта Босне и Херцеговине. Федерално министарство рада и социјалне политике Федерације Босне и Херцеговине и Министарство рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске су дали позитивно мишљење на ову информацију (мишљења у прилогу).

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА

Министарство рада и борачко инвалидске заштите

Трг Републике Српске 1, Бања Лука, тел: 051/338-602, факс: 051/338-845, Е-mail: mpb@mpb.vladars.net

Број: 16-04/4-19-65/12
Бања Лука, 14.08.2012. године

МИНИСТАРСТВО ЦИВИЛНИХ ПОСЛОВА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Сарајево, Трг Босне и Херцеговине 1

 BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO CIVILNIH POSLOVA
SARAJEVO

PRIMLJENO: 21-08-2012			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
OF	OF	5	1340/12

ПРЕДМЕТ: Информација о стању на тржишту рада у Босни и Херцеговини и приједлог мјера које је потребно преузети у циљу смањења незапослености мишљење - достављамо -

У вези вашег дописа број 07-05-1-1340-СЛВ/12 од 04.07.2012. године, којим од овог министарства тражите мишљење о Информацији о стању на тржишту рада у Босни и Херцеговини и приједлогу мјера које је потребно преузети у циљу смањења незапослености, коју вам је доставила Агенција за рад и запошљавање БиХ ради припреме одговора посланику у Представничком дому Парламента БиХ, Шефику Џаферовићу, дајемо следеће мишљење.

Министарство је сагласно са Информацијом о стању на тржишту рада у Босни и Херцеговини и приједлогу мјера које је потребно преузети у циљу смањења незапослености, јер иста представља стање на тржишту Републике Српске и мјере које Република Српска и Завод за запошљавање предузимају у циљу смањења незапослености.

Министарство је сагласно је да се предметна Информација припреми и достави Савјету министара Босне и Херцеговине.

С поштовањем,

МИНИСТАР
Петар Боквић

540

Broj: 03-34/10-2106/12
Sarajevo, 13.07.2012. godine

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
МИНИСТАРСТВО ЦИВИЛНИХ ПОСЛОВА
САРАЈЕВО
18-07-2012

Организациона јединица	Класификација на ознака	Редни број	Број прилога
	07-07-5-1340		12

BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO CIVILNIH POSLOVA
SARAJEVO
n/r gosp. Zlatko Horvat, tajnik

Predmet: Informacija o stanju na tržištu rada u Bosni i Hercegovini i prijedlog mjera koje je potrebno poduzeti u cilju smanjenja neuposlenosti

U svezi Vašeg akta broj 07-07-5-1340-SLV/12 od 04.07.2012. godine obavještavamo Vas da ovo ministarstvo nakon razmatranja predmetne informacije nema primjedbi ni komentara.

S poštovanjem,

MINISTAR
Vjekoslav Čamber
Vjekoslav Čamber

Bosna i Hercegovina
Agencija za rad i zapošljavanje
Bosne i Hercegovine
SARAJEVO

Bosnia and Herzegovina
Labor and Employment Agency of
Bosnia and Herzegovina
SARAJEVO

Босна и Херцеговина
Агенција за рад и запошљавање
Босне и Херцеговине
САРАЈЕВО

Bosnia and Herzegovina
Labor and Employment Agency of
Bosnia and Herzegovina
SARAJEVO

**INFORMACIJA O STANJU TRŽIŠTA RADA U BOSNI I
HERCEGOVINI I PRIJEDLOG MJERA KOJE JE
POTREBNO PREDUZETI U CILJU SMANJENJA
NEZAPOSLENOSTI**

Sarajevo, juni 2012. godine

1. ANALIZA TRENUTNE SITUACIJE NA TRŽIŠTU RADA U BOSNI I HERCEGOVINI

Kretanja na tržištu rada usko su povezana sa trendovima ekonomskog razvoja i kretanjima privrede u cjelini. Opšte stanje na tržištu rada u Bosni i Hercegovini je i dalje veoma teško. Recesija i globalna ekonomska kriza oslabile su privredu i usložile ukupnu socioekonomsku situaciju te, time značajno uticale na tržište rada. Tokom godine zabilježen je stalni rast učešća nezaposlenih koji su bili u radnom odnosu i korisnika prava na novčanu naknadu iz čega se može zaključiti da je rast nezaposlenosti lica koja su prethodno bila u radnom odnosu velikim djelom uslovljen smanjenjem privrednih aktivnosti usljed produženog uticaja svjetske ekonomske krize i smanjenjem ukupne zaposlenosti u procesu restrukturiranja preduzeća, na šta ukazuje i podatak većeg broja otkaza ugovora na određeno vrijeme. Evidentno je da postoji i strukturna neravnoteža na tržištu rada, koja se manifestuje kroz neusklađenost ponude i tražnje za radnom snagom u pogledu zanimanja, obrazovanja, kvalifikacija ili regionalnog rasporeda.

Prema podacima Agencije za statistiku BiH, prosječan broj zaposlenih osoba u Bosni i Hercegovini u 2011. godini iznosio je 691.548 osoba, od čega je 280.934 ili 40,6% žena. U odnosu na prosjek 2010. godine, broj ukupno zaposlenih u pravnim licima povećan je za 1,5%.

Tabela 1. Broj zaposlenih u pravnim licima u periodu I 2011.-III 2012. godine u BiH			
	Ukupno zaposleni ¹	Index u odnosu na prethodni mjesec	Index u odnosu na isti mjesec prethodne godine
I /2011	693.885	101,5	102,2
II /2011	693.366	99,9	102,4
III /2011	691.803	99,8	102,3
IV /2011	691.511	100,0	101,5
V /2011	691.759	100,0	101,5
VI /2011	692.834	100,2	101,7
VII /2011	693.282	100,1	101,7
VIII /2011	690.054	99,5	101,4
IX /2011	690.942	100,1	100,9
X /2011	691.548	100,1	100,8
XI /2011	689.671	99,7	100,5
XII /2011	687.917	99,7	100,7
I /2012	689.119	100,2	99,3
II /2012	687.138	99,7	99,1
III /2012	688.702	100,2	99,6

Globalna ekonomska kriza preokrenula je trend smanjenja registrovanih nezaposlenih lica od oktobra 2008. godine i već tri godine bilježimo povećanje broja

¹ Izvor: Agencija za statistiku BiH

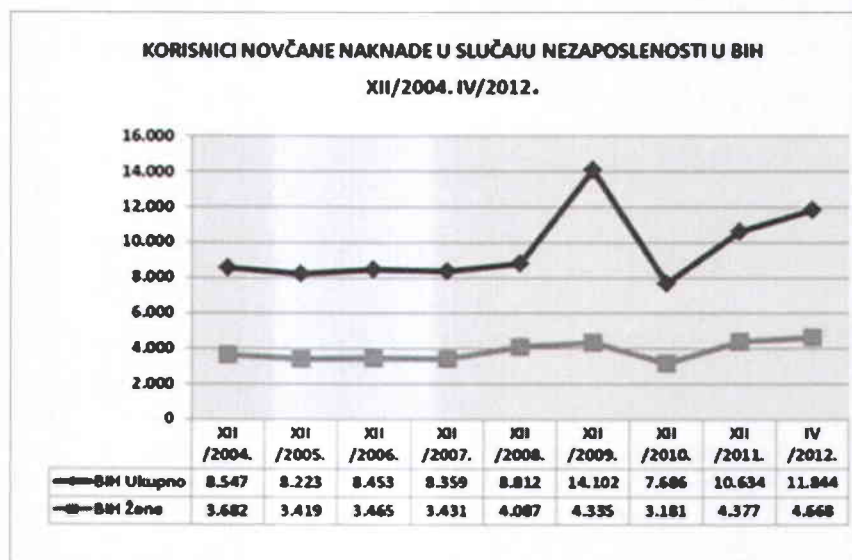
nezaposlenih lica registrovanih na evidencijama zavoda i službi zapošljavanja. U 2011. godini zabilježen je rast nezaposlenosti na evidencijama zavoda i službi zapošljavanja u BiH, iako je postojao pozitivan trend rasta novozaposlenih osoba sa evidencija na biroima zavoda i službi za zapošljavanje. Prosječan broj nezaposlenih lica u 2011. godini iznosio je 529.661 i u odnosu na 2010. godinu povećao se za 12.668 ili 2,5%.

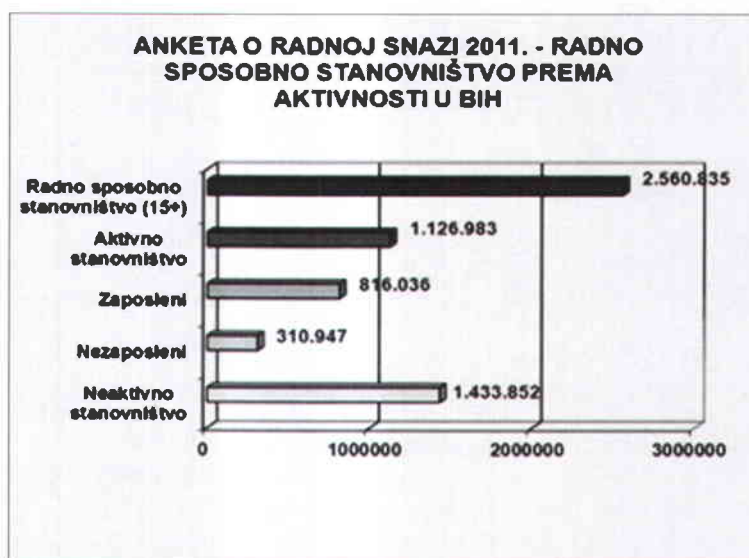
Prema posljednjim podacima zavoda i službi zapošljavanja u Bosni i Hercegovini sa 30.04.2012. godine, na evidencijama je prijavljeno 540.335 nezaposlenih lica, što u odnosu na 31.03.2012. godine predstavlja smanjenje za 2.391 lice ili 0,44%. Od ukupnog broja lica koja traže zaposlenje, njih 272.185 ili 50,37% su žene. U strukturi lica koja traže zaposlenje, zaključno sa 30.04.2012. godine, NKV radnika je 162.091 ili 30,00%, PKV 11.395 ili 2,11%, KV 188.079 ili 34,81%, VKV 3.891 ili 0,72%, NSS 1.900 ili 0,35%, SSS 135.250 ili 25,03%, VŠS 7.503 ili 1,39% i VSS 30.227 ili 5,59%. I dalje najveći broj evidentirane nezaposlenosti čine lica sa trećim stepenom obrazovanja KV radnici 34,81%, te NKV radnici 30,00%.

U 2011. godini, sa evidencija Federalnog zavoda za zapošljavanje, Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske i Zavoda za zapošljavanje Brčko distrikta BiH ukupno je zaposleno 78.843 nezaposlenih osoba. Broj zaposlenih u odnosu na 2010. godinu bio je veći za 5.215 ili 7,1%. U prva četiri mjeseca 2012. godine sa evidencija zavoda i službi zapošljavanja ukupno je zaposleno 25.691 lice.

Povećan je i broj korisnika prava po osnovu nezaposlenosti. U decembru 2011. godine novčanu naknadu koristilo je 10.634 lica ili 1,98% od ukupnog broja registrovanih nezaposlenih lica. Ovaj broj se u odnosu na isti period 2010. godine, kada je novčanu naknadu koristilo 7.686 lica, povećao za 2.948 lica ili 38,4%. U aprilu 2012. godine novčanu naknadu koristilo je 11.844 lica ili 2,19% od ukupnog broja registrovanih nezaposlenih lica. Ovaj broj je u odnosu na decembar 2011. godine povećan za 1.210 lica ili 11,4%.

Gledajući podatke iz Ankete o radnoj snazi, u više od 2,5 miliona radno sposobnih lica, preko 1,1 milion se kvalifikuje kao ekonomski aktivno, a nešto iznad 1,4 miliona kao ekonomski neaktivno. Podaci pokazuju da je manje od polovine radno sposobnog stanovništva iznad 15 godina starosti u BiH aktivno. Stopa aktivnosti od 44,0% je vrlo niska po međunarodnim standardima.

Prema rezultatima Ankete o radnoj snazi za 2011. godinu, u BiH radnu snagu (ekonomski aktivno stanovništvo) je činilo 1.126.983 osoba, dok je broj neaktivnih iznosio 1.433.852 osoba. Stopa zaposlenosti manja je u odnosu na 2010. godinu za 0,6% i u 2011. godini je 31,9%. Stopa nezaposlenosti se povećala i za nivo BiH je u 2011. godinu iznosila 27,6%.

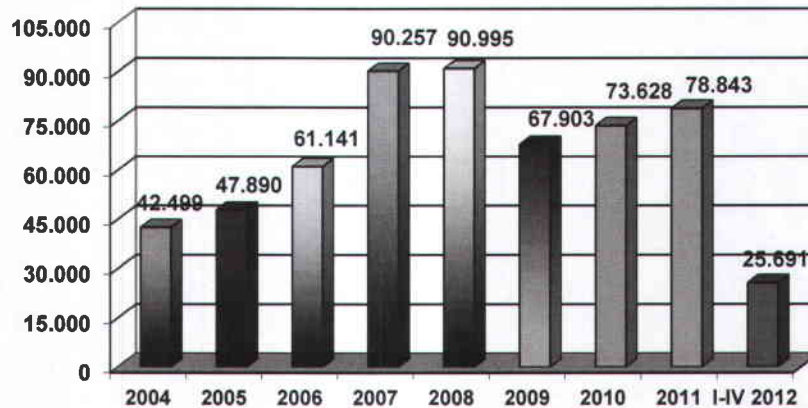
Tabela 2. Anketa o radnoj snazi – mjere aktivnosti stanovništva u BiH i entitetima (%)					
		BiH	Federacija BiH	Republika Srpska	Brčko distrikt BiH
Stopa aktivnosti (%)	2006.	43,1	43,1	43,3	37,6
	2007.	43,9	42,3	47,0	39,0
	2008.	43,9	42,4	47,0	36,8
	2009.	43,6	41,6	47,4	38,1
	2010.	44,6	42,9	47,9	40,6
	2011.	44,0	42,1	47,8	37,4
Stopa zaposlenosti (%)	2006.	29,7	29,1	30,9	23,7
	2007.	31,2	29,2	35,1	23,4
	2008.	33,6	31,8	37,3	25,1
	2009.	33,1	30,9	37,2	27,0
	2010.	32,5	30,4	36,6	25,8
	2011.	31,9	29,8	36,1	22,9
Stopa nezaposlenosti (%)	2006.	31,1	32,4	28,5	37,1
	2007.	29,0	31,1	25,2	40,0
	2008.	23,4	25,0	20,5	31,9
	2009.	24,1	25,7	21,4	29,2
	2010.	27,2	29,1	23,6	36,4
	2011.	27,6	29,2	24,5	39,0

Prema ovoj Anketi, polna struktura nezaposlenih je: 58,3% muškaraca i 41,7% žena. Obrazovna struktura nezaposlenosti pokazuje da najveći udio 69,8% čine lica sa završenom srednjom školom, 21,9% su lica sa osnovnim obrazovanjem i niže, dok je 8,3% završilo višu školu, fakultet, akademiju, magisterij ili doktorat.

2. NAJVAŽNIJE AKTIVNOSTI ZAVODA I SLUŽBI ZAPOŠLJAVANJA U BiH U 2011. GODINI

Kretanja na tržištu rada usko su povezana sa trendovima ekonomskog razvoja i kretanjima privrede u cjelini. U 2011. godini je zabilježen rast nezaposlenosti na evidencijama zavoda i službi zapošljavanja u BiH, iako je postojao pozitivan trend rasta novozaposlenih lica sa evidencija na biroima zavoda i službi za zapošljavanje. U odnosu na početak godine, krajem 2011. godine broj registrovanih nezaposlenih lica povećao se za oko 10.000 i iznosio je 536.781. U 2011. godini, sa evidencija Federalnog zavoda za zapošljavanje, Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske i Zavoda za zapošljavanje Brčko distrikta BiH ukupno je zaposleno 78.843 nezaposlena lica, što je u odnosu na 2010. godinu više za 5.215 ili 7,1%.

**ZAPOSLENI SA EVIDENCIJA ZAVODA I SLUŽBI
ZAPOŠLJAVANJA U BOSNI I HERCEGOVINI
- za period 2004.- april 2012. godine -**

Sve provedene aktivnosti, a posebno mjere aktivne politike zapošljavanja, su u saglasnosti sa osnovnim ciljem **Strategije zapošljavanja u Bosni i Hercegovini 2010.-2014.**, a to je da se poveća kvalitet i kvantitet radnih mjesta i istovremeno promoviše socijalna uključenost i borba protiv nejednakosti među polovima. Kod provođenja mjera aktivne politike zapošljavanja, zavodi i službe zapošljavanja su posebnu pažnju obratili na programe namjenjene za poboljšanje zapošljivosti ugroženih grupa na tržištu rada. Oko 60% programa se odnosilo na programe sufinansiranja novog zapošljavanja i samozapošljavanja, a programima su bili najviše obuhvaćeni mladi bez radnog iskustva, žene, povratnici i pripadnici romske populacije. Ukupno je u 2011. godini mjerama aktivne politike zapošljavanja u Bosni i Hercegovini bilo obuhvaćeno **15.823 lica** i utrošeno preko **50 miliona² KM**.

FEDERACIJA BiH

Aktivna politika zapošljavanja u 2011. godini je realizovana u skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih lica, Strategijom zapošljavanja 2009.-2013. i Akcionim planom zapošljavanja u Federaciji BiH za period 2010-2013. godina. Podrška je pružena ciljnim grupama nezaposlenih lica koje su navedenim strateškim dokumentima utvrđene kao teže zapošljive, a posebno mladim licima i ženama.

Mjere aktivne politike zapošljavanja uglavnom su bile usmjerene na:

- podsticanje zapošljavanja kod poznatog poslodavca,
- samozapošljavanje,
- obuku, dokvalifikaciju i prekvalifikaciju,
- pripremu nezaposlenih za tržište rada (prilagodavanje promjenama na tržištu rada),
- stvaranje jednakih mogućnosti za sve u pristupu tržištu rada.

² U ovaj iznos nisu uračunata sredstva koja su uložili kantonalne službe za zapošljavanje.

Ukupno je u Federaciji BiH u 2011. godini programima aktivne politike zapošljavanja bilo obuhvaćeno **13.387** nezaposlena lica za koje je utrošeno oko **23,5 miliona KM**.³

Tabela 3. Pregled najvažnijih programa aktivne politike zapošljavanja koje su provodili Federalni zavod za zapošljavanje i kantonalne službe zapošljavanja u 2011. godini

Naziv programa	Iznos sredstava (KM)	Broj lica
Program sufinansiranja zapošljavanja lica sa invaliditetom i drugih teže zapošljivih grupa nezaposlenih osoba	951.800	347
Program sufinansiranja zapošljavanja mladih lica bez radnog iskustva	8.632.250	1.743
Program Mladi poduzetnik	693.000	99
Program sufinansiranja zapošljavanja mladih lica bez radnog iskustva „400+“	1.081.224	321
Program zapošljavanja i samozapošljavanja žena	3.498.100	918
Program zapošljavanja i samozapošljavanja povratnika	2.018.000	576
Program zapošljavanja i samozapošljavanja Roma	364.165	58
Program obuke, dokvalifikacije i prekvalifikacije	634.590	2.194
Programi APZ-a koje su provodili kantonalne službe za zapošljavanje	-	3.589
Projekat podrške mrežama za socijalnu sigurnost i zapošljavanje (SSNESP)	1.500.000	1.189
Program dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja iz sredstava revolving kreditne linije (Razvojna banka Federacije BiH)	4.194.966	2.353

Materijalna i socijalna sigurnost za vrijeme nezaposlenosti

Članom 28. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba propisano je da zaposlenici osiguravaju svoju materijalnu i socijalnu sigurnost za vrijeme nezaposlenosti prvenstveno osiguranjem za slučaj nezaposlenosti. Materijalna i socijalna sigurnost podrazumijeva novčanu naknadu i uplatu doprinosa za zdravstveno i penzijsko osiguranje u skladu sa ovim i drugim zakonima.

Novčana naknada za nezaposlenost

U 2011. godini u Federaciji BiH novčanu naknadu koristilo je prosječno mjesečno 8.158 nezaposlenih lica. U odnosu na 2010. godinu, broj korisnika novčane naknade je manji za 12,33%. Za realizaciju ovog prava kantonalne službe za zapošljavanje su utrošile **37.950.922,47 KM**, što je za 1.045.890,68 KM više nego u 2010. godini. Dakle, iako je smanjen broj korisnika novčane naknade, utrošeno je više sredstava, jer veći broj lica koristi novčanu naknadu u dužem trajanju.

Zdravstveno osiguranje

Članom 31. stav 1. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba propisano je da se zdravstveno osiguranje nezaposlenom licu osigurava u skladu sa propisima o zdravstvenom osiguranju. Iz pomenutih zakonskih propisa vidljivo je da kantonalne službe za zapošljavanje i Federalni zavod nemaju nikakvog utjecaja kod određivanja davanja za zdravstveno osiguranje nezaposlenih lica, tako da su izdvajanja za zdravstveno osiguranje različito utvrđena po kantonima i kreću se od 6,00 do 14,00 KM po

³ U ovaj iznos nisu uračunata sredstva koja su uložili kantonalne službe za zapošljavanje.

nezaposlenom licu. U izvještajnom periodu u Federaciji BiH zdravstvenim osiguranjem bilo je prosječno mjesečno obuhvaćeno 219.021 nezaposleno lice. U odnosu na 2010. godinu broj korisnika ovog prava veći je za **12.282 ili 3,28%**, za što su kantonalne službe za zapošljavanje utrošile **18.885.193,90 KM**, s tim da nisu izvršene uplate za posljednji kvartal 2011. godine.

Penzijsko i invalidsko osiguranje

Članom 31. stav 2. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba određeno je da se penzijsko i invalidsko osiguranje obezbjeđuje nezaposlenom licu kojem nedostaju do tri godine do sticanja uslova za starosnu penziju u skladu sa Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju. U 2011. godini ovo pravo u Federaciji BiH ostvarilo je 2.726 nezaposlenih lica, što je za 572 lica ili 26,56% više nego prethodne godine. Za realizaciju ovog prava kantonalne službe za zapošljavanje utrošile su **1.416.013,05 KM**, što je za 220.004 KM više u odnosu na 2010. godinu.

Novčana naknada prema Zakonu o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica

U 2011. godini novčana naknada demobiliziranim braniocima je isplaćivana u skladu sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica („Službene novine Federacije BiH“, broj 27/08). Ukupno isplaćena sredstva za novčane naknade demobiliziranim braniocima u 2011. godini iznosila su **41.405.754,71 KM**. Postupajući po zaključcima Vlade Federacije BiH, kantonalne službe za zapošljavanje izvršile su uplatu sredstava za obaveze iz 2009. godine u iznosu od 11.944.882,91 KM i dio sredstava za obaveze za maj i juni 2008. godine u iznosu od 4.685.145,03 KM, dok je Federalni zavod, uz odobrenje Parlamenta Federacije BiH, izvršio isplatu sredstava za obaveze iz 2008. godine u iznosu od 10.300.000,00 KM.

Program mjera za socijalno zbrinjavanje zaposlenika koji su u procesu stečaja, likvidacije, restrukturiranja i privatizacije preduzeća ostali ili ostaju bez posla

U skladu sa Programom za socijalno zbrinjavanje zaposlenika koji su u procesu stečaja, likvidacije, restrukturiranja i privatizacije preduzeća ostali ili ostaju bez posla, u 2011. godini, a po zahtjevu Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona, utrošeno je **1.275.653 KM**, čime je omogućeno penzionisanje 132 osobe, koje su brisane sa evidencije nezaposlenih.

REPUBLIKA SRPSKA

Aktivnosti Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske i realizacija funkcija zapošljavanja u 2011.godini odvijale su se u skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, Statutom Zavoda, Strategijom zapošljavanja Republike Srpske 2011.- 2015. i Akcionim planom za provođenje Strategije za 2011.godinu. Ključno područje djelovanja odnosilo se na realizaciju funkcije posredovanja i mjera aktivne politike zapošljavanja. U Republici Srpskoj je u 2011. godini prvođenjem programa aktivne politike zapošljavanja bilo obuhvaćeno **4.624** nezaposlena lica i za njihovu realizaciju su predviđena sredstva od preko **25 miliona KM**.

Tabela 4. Pregled najvažnijih programa aktivne politike zapošljavanja koje su se provodili u Republici Srpskoj u 2011. godini		
Naziv programa	Iznos sredstava (KM)	Broj lica
Projekat zapošljavanja pripravnika visoke stručne spreme u Republici Srpskoj „Prvi posao“	9.123.606	1.530
Projekat podrške zapošljavanju Roma u Republici Srpskoj u 2011. godini	391.000	41
Projekat zapošljavanja mladih do 30 godina sa srednjom stručnom spremom u Republici Srpskoj	220.480	94
Projekat zapošljavanja pripravnika visoke i više stručne spreme u Republici Srpskoj „Znanjem do posla“	10.219.230	1.500
Projekat podrške mrežama socijalne zaštite i zapošljavanju (SSNESP)	248.408	123
Projekat podsticaja zapošljavanja nezaposlenih (Vlada Republike Srpske)	5.654.000	1.336

Ostvarivanje prava nezaposlenih lica (materijalno - pravna zaštita)

Nezaposlena lica u skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti ostvaruju pravo i na:

- novčanu naknadu,
- penzijsko-invalidsko osiguranje,
- penzijsko-invalidsko osiguranje u trajanju do tri godine, ukoliko je sa tim stažom osiguranja ostvaren uslov za starosnu penziju,
- zdravstveno osiguranje.

Novčana naknada za nezaposlenost

Za ostvarivanje ovog prava u 2011. godini izdvojeno je **13.621.727,81 KM**. Od ukupno izdvojenih sredstava za redovnu novčanu naknadu izdvojeno je 10.465.447,69 KM, dok je za novčanu naknadu za lica koja su ovo pravo ostvarila po osnovu stečaja preduzeća izdvojeno 3.156.280,12 KM. U 2011. godini ovo pravo ostvarilo je prosječno mjesečno 2.462 nezaposlena lica.

Penzijsko i invalidsko osiguranje

U skladu sa članom 37. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, nezaposlenom licu pripada i pravo na penzijsko i invalidsko osiguranje u trajanju do tri godine, ukoliko sa tim stažom osiguranja ispunjava uslov za starosnu penziju. Ovo pravo nezaposleno lice ostvaruje u nadležnom fondu u skladu sa zakonom. Za ostvarivanje prava u 2011. godini izdvojeno je 2,329,078.77 KM. Takođe u 2011. godini ovo pravo prosječno mjesečno ostvarivalo je 1.169 lica što je za 183 lica manje u odnosu na 2010.godinu.

Zdravstveno osiguranje

Pravo na zdravstveno osiguranje sa 31.12.2011.godine ostvarilo je 146.690 nezaposlenih lica na teret Budžeta. **Na osnovu iznesenih pokazatelja vidljivo je da je za prava po osnovu nezaposlenosti u 2011. godini izdvojeno ukupno 15.950.806,00 KM.**

BRČKO DISTRIKT BiH

Provođenje programa i mjera aktivne politike zapošljavanja Zavoda za zapošljavanje Brčko distrikta BiH u 2011. godini, je imala za cilj smanjenje stope nezaposlenosti kroz podršku programima poslodavaca za novo zapošljavanje i organizovanje stručnog osposobljavanja, obuke i pripremu za zapošljavanje.

Naziv programa	Iznos sredstava (KM)	Broj lica
Program zapošljavanja pripravnika	350.461	39
Program zapošljavanja lica starije starosne dobi	230.396	32
Program zapošljavanja dugoročno nezaposlenih lica	715.000	93
Program zapošljavanja Roma	5.000	1

Ukupno je u Zavod za zapošljavanje Brčko distrikta BiH u 2011. godini programima aktivne politike zapošljavanja obuhvatio **165** lica i za tu namjenu je utrošeno **1,3 miliona KM**.

Ostvarivanje prava nezaposlenih lica (materijalno - pravna zaštita)

Novčana naknada

Materijalno - pravno obezbjeđenje, odnosno novčanu naknadu po osnovu nezaposlenosti ostvaruju lica kojima je radni odnos prestao bez njihovog zahtjeva, saglasnosti ili krivice i koja imaju najmanje osam mjeseci neprekidnog staža osiguranja u poslednjih 12 mjeseci, ili 12 mjeseci s prekidima u poslednjih 18 mjeseci, pod uslovom da je poslodavac najmanje za minimum staža osiguranja uplaćivao doprinose za slučaj nezaposlenosti za sve zaposlene. U 2011. godini bilo je 934 korisnika, a ukupno izdvojena finansijska sredstva za ovu namjenu su iznosila 1.433.024 KM.

Zdravstveno osiguranje

Pravo na zdravstveno osiguranje u 2011. godini ostvarilo je prosječno mjesečno oko 6.000 korisnika, što je otprilike isti broj u odnosu na 2010. godinu (6.061).

Penzijsko i invalidsko osiguranje

Članom 27. stav 3. Zakona o zapošljavanju Brčko distrikta BiH, omogućeno je da se nezaposlenim licima sa evidencije Zavoda kojima nedostaje do tri godine do sticanja uslova za odlazak u starosnu penziju, osigura penzijsko i invalidsko osiguranje. U 2011. godini ovo pravo je ostvarilo 36 lica (u 2010. je bilo 49 lica), sa finansijskom implikacijom 223.958 KM, odnosno prosječnim iznosom od 6.221 KM po korisniku.

3. PLANIRANE AKTIVNOSTI ZAVODA I SLUŽBI ZAPOŠLJAVANJA U BiH U 2012. GODINI

Recesija i globalna ekonomska kriza pogoršale su stanje na tržištu rada i perspektive zapošljavanja u mnogim zemljama, pa tako i u Bosni i Hercegovini. Opredjeljenost za različite oblike djelovanja na tržištu rada temelji se i na činjenici da će posljedice svjetske ekonomske krize i u 2012. godini imati znatnog uticaja na poslovanje većine privrednih subjekata kao i na razvojne programe, što će svakako uticati i na mogućnosti otvaranja novih radnih mjesta. U skladu sa trenutnom situacijom na tržištu rada, kao i strategijama zapošljavanja BiH i entiteta, akcionim programima zapošljavanja i programima rada za 2012 godinu, zavodi i službe zapošljavanja u BiH su se opredjelili za osnovne smjernice i politike tržišta rada koje predviđaju mjere koje se odnose na:

- **Preduzimanje mjera na ublažavanju negativnih efekata svjetske ekonomske krize koji se reflektuju i na tržište rada,**
- **Podsticanje zapošljavanja ili samozapošljavanja teško zapošljivih kategorija nezaposlenih lica,**
- **Stvaranje kvalitetnije ponude radne snage na tržištu rada u cilju prilagođavanja nezaposlenih lica promjenama na tržištu rada i stvaranje jednakih mogućnosti pristupa tržištu rada za sve,**
- **Provođenje socijalnih programa na tržištu rada i ostvarivanje prava nezaposlenih lica po osnovu nezaposlenosti,**
- **Jačanje posredničke funkcije zavoda i službi zapošljavanja u cilju efikasnijeg pružanja usluga poslodavcima i nezaposlenim licima,**
- **Dalje aktivnosti na jačanju funkcije profesionalnog informisanja i usmjeravanja.**

3.1. FEDERACIJA BiH

Planirane aktivnosti Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje za 2012. godinu obuhvataju kontinuirane aktivnosti koje će se realizovati u skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih lica, podzakonskim aktima, Strategijom zapošljavanja BiH 2010.-2014., Strategijom zapošljavanja u Federaciji Bosne i Hercegovine 2009.-2013. i Akcionim planom zapošljavanja u Federaciji Bosne i Hercegovine za period 2010.-2013. godina.

3.1.1. MJERE AKTIVNIH POLITIKA ZAPOŠLJAVANJA

Tako će poseban angažman u 2012. godini biti u pružanju podrške teže zapošljivim kategorijama nezaposlenih lica, prije svega mladima bez radnog iskustva i ženama, kao i onima koji će se baviti preduzetništvom, te se predviđa da mjerama aktivne politike zapošljavanja bude obuhvaćeno najmanje 5.000 lica. Sve planirane mjere aktivne politike zapošljavanja, biće realizovani i u skladu sa gender odgovornim budžetiranjem. Radi efektivnog i efikasnog provođenja mjera aktivne politike zapošljavanja i kvalitetnog usaglašavanja ponude i potražnje na tržištu rada, programi zapošljavanja se implementiraju u skladu sa dinamikom priliva i raspoloživosti finansijskih sredstava. S obzirom na

finansijske mogućnosti, eventualne grantove ili iskazanu zainteresovanost ciljnih grupa za određeni program, planirani broj nezaposlenih iskazan u programu može se po potrebi usklađivati izmjenama i dopunama Finansijskog plana za 2012. godinu.

PROGRAM ZAPOŠLJAVANJA „PRILIKA ZA SVE“

Cilj programa je stvaranje uslova za sticanje prvog radnog iskustva, podizanje konkurentnosti nezaposlenih lica na tržištu rada, podsticanje samozapošljavanja/pokretanja vlastitog biznisa i sprečavanje dugotrajne nezaposlenosti. Program je predviđen da se realizuje u 2012. i 2013. godini iz sredstava Federalnog zavoda za zapošljavanje u iznosu od 8.350.000,00 KM. Ukupno je predviđeno da Program obuhvati nezaposlena lica iz sljedećih ciljnih grupa:

- Mladi bez radnog iskustva do 30 godina (SSS, VŠS, VSS), prijavljeni na evidenciju nezaposlenih,
- Žene bez obzira na obrazovnu strukturu i starost prijavljene na evidenciju nezaposlenih,
- Demobilisani borci sa faktorom otežane zapošljivosti,
- Nezaposlena lica bez obzira na obrazovnu strukturu i dob prijavljena na evidenciju nezaposlenih najmanje 24 mjeseca,
- Romi bez obzira na obrazovnu strukturu i dob prijavljeni na evidenciju nezaposlenih.

PROGRAM SUFINANSIRANJA SAMOZAPOŠLJAVANJA MLADIH LICA „OMLADINSKO PODUZETNIŠTVO“

Cilj programa je podsticanje razvoja preduzetništva kod mladih lica radi pokretanja vlastitog biznisa. Ciljna grupa su mlada lica starosti do 30 godina, koji su prijavljeni na evidenciju nezaposlenih, bez obzira na stepen obrazovanja. Program je predviđen da se realizuje u 2012. i 2013. godini, a finansiraće se iz sredstava Federalnog zavoda za zapošljavanje u iznosu od 490.000,00 KM. Partneri u realizaciji Programa su kantonalne službe za zapošljavanje i druge zainteresovane institucije i organizacije.

PROGRAM ZAPOŠLJAVANJA I SAMOZAPOŠLJAVANJA POV RATNIKA

Cilj ovog Programa je podsticati samozapošljavanje, zapošljavanje i održiv povratak u Bosni i Hercegovini u skladu sa Revidiranom strategijom provedbe Aneksa 7. Dejtonskog sporazuma. Ciljna grupa su lica sa evidencije nezaposlenih – povratnici bez obzira na starost i stepen obrazovanja. Za realizaciju ovog programa u 2012. godini predviđena su sredstva Federalnog zavoda za zapošljavanje u iznosu od 1.500.000,00 KM.

“SISTEM INTEGRISANIH CENTARA ZA INKUBIRANI RAZVOJ I KONSALTING“ – PILOT PROJEKAT

U 2012. godini je predviđena i realizacija pilot projekta “Sistem integrisanih centara za inkubirani razvoj i konsalting“ čiji je cilj formiranje integrisanih centara za inkubirani razvoj i konsalting. Ovaj program obuhvata sljedeće planirane aktivnosti:

- Pružanje podrške u formiranju centara kroz saradnju sa opštinama i drugim partnerima (pomoć budućim preduzetnicima da pokrenu biznis, podrška novoosnovanim preduzećima ili obrtima da se održe i stabilizuju u početnim fazama svoga razvoja, podrška državljanima BiH u dijaspori koji žele pokrenuti poslovne aktivnosti u Federaciji BiH),
- Sufinansiranje samozapošljavanja/pokretanja vlastitog biznisa.

Ciljna grupa su sva lica sa evidencije nezaposlenih bez obzira na pol i stepen obrazovanja. Za realizaciju ovog programa predviđena su sredstva Federalnog zavoda za zapošljavanje u iznosu od 2.000.000,00 KM, a partneri u realizaciji su opštine, kantonalne službe za zapošljavanje, druge zainteresovane institucije i organizacije.

„KLAŠTER ZA ZNANJE“ – PILOT PROJEKAT

Cilj ovog pilot projekta jeste pružiti podršku u formiranju klastera preduzeća baziranog na edukaciji i stručnom osposobljavanju. Ciljna grupa ovog projekta su preduzeća koja veći dio svog poslovanja obavljaju u inostranstvu, preduzeća koja posluju na području dva i više kantona i preduzeća u većinskom državnom vlasništvu od značaja za Federaciju BiH. Za realizaciju ovog programa u 2012. godini planirana su sredstva u iznosu od 50.000,00 KM.

PROGRAM SUFINANSIRANJA OBUKE, DOKVALIFIKACIJE I PREKVALIFIKACIJE

U 2012. godini, u skladu sa Akcionim planom zapošljavanja u Federaciji BiH za period 2010-2013. godina, realizovaće se programi obuke, dokvalifikacije i prekvalifikacije. Ovaj Program se planira provesti kroz stručnu obuku, obuku na radnom mjestu, dokvalifikaciju i prekvalifikaciju (sticanje stručnih znanja u vezi sa zvanjem/zanimanjem, dodatno obrazovanje u okviru istog zanimanja ili za drugo zanimanje u odnosu na postojeće, ali u okviru istog ili višeg stepena obrazovanja). Cilj ove mjere je osposobiti nezaposlena lica za potrebe tržišta rada usavršavanjem njihovih znanja i vještina. Ciljna grupa su lica sa evidencije nezaposlenih i zaposleni kojima prijete gubitak zaposlenja. Za realizaciju ovog Programa planirana su sredstva Federalnog zavoda za zapošljavanje u iznosu od 1.500.000,00 KM.

FINANSIRANJE ZAPOŠLJAVANJA IZ SREDSTAVA NAMJENSKOG DEPOZITA FEDERALNOG ZAVODA ZA ZAPOŠLJAVANJE

Programom dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja omogućeno je korištenje sredstava revolving kreditne linije putem Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine. Cilj programa je finansijska podrška zapošljavanju, samozapošljavanju i zadržavanju postojeće zaposlenosti iz sredstava namjenskog depozita Federalnog zavoda za zapošljavanje. Kreditiranje krajnjih korisnika se vrši putem banaka prema pojedinačnim zahtjevima korisnika uz primjenu bankarskih procedura kod ocjene boniteta korisnika, uz povoljnu kamatnu stopu, grace period i period otplate. Krediti su namjenjeni za krajnje korisnike koji se bave djelatnošću u industriji, zanatstvu i uslugama, te poljoprivrednoj proizvodnji. Partner u realizaciji programa je Razvojna banka Federacije Bosne i Hercegovine.

PROGRAM ZAPOŠLJAVANJA I ZADRŽAVANJA MLADIH U BOSNI I HERCEGOVINI (YERP)

Programom zapošljavanja i zadržavanja mladih u Bosni i Hercegovini 2010-2012 (YERP), koji je podržan kroz Fond za dostizanje milenijumskih razvojnih ciljeva (MDGF) i koji se finansira iz sredstava Vlade Kraljevine Španije, u 2012. godini je planirano uključivanje većeg broja mladih, dobi do 30. godine, u brojne aktivnosti i mjere aktivne politike zapošljavanja (karijerna orijentacija, savjetodavne usluge, obuka, informisanje, sticanje radnog iskustva, preduzetništvo i dr.) kroz otvorene centre za informisanje, savjetovanje i obuku (CISO) u kantonalnim službama za zapošljavanje. Takođe, nastaviće se realizacija Programa sufinansiranja zapošljavanja mladih bez radnog iskustva „400+“, koji zajedno finansiraju YERP i Federalni zavod za zapošljavanje, a u okviru CISO, pored redovnih aktivnosti, planirana je realizacija obuke iz oblasti informatike, stranih jezika i preduzetništva za oko 2.000 mladih.

PROGRAM ZAPOŠLJAVANJA MLADIH U BOSNI I HERCEGOVINI (YEP)

U drugoj fazi Programa zapošljavanja mladih u Bosni i Hercegovini 2011-2014 (YEP), koji finansira Švicarska agencija za razvoj i saradnju (SDC), a realizuje njemačka konsultantska firma GOPA u saradnji sa javnim službama za zapošljavanje, planirano je otvaranje 10 klubova za traženje posla (Job Club) u kantonalnim službama za zapošljavanje, gdje dugotrajno nezaposlena mlada lica dobi do 30 godina, kroz višesedmičnu obuku, mogu dobiti kontinuiranu pomoć u vezi sa traženjem posla, te steći relevantna znanja i vještine koje će dodatno uticati na njihovo samopouzdanje i motivaciju u traženju posla. Takođe, predviđen je razvoj saradnje javnih službi za zapošljavanje i privatnih agencija za zapošljavanje, unapređenje saradnje sa poslodavcima, podrška razvoju savremenog koncepta rada službi za zapošljavanje (rekonstrukcija prostorija, obuka zaposlenika, primjena savremenog načina rada), kao i provođenje obuka za nezaposlene osobe.

PROJEKAT PODRŠKE MREŽAMA ZA SOCIJALNU SIGURNOST I ZAPOŠLJAVANJE (SSNESP) – KOMPONENTA „POSREDOVANJE I PODRŠKA U ZAPOŠLJAVANJU“

Cilj Programa je pružati usluge posredovanja u zapošljavanju licima koja aktivno traže posao a izgubile su pravo na primanje gotovinskih naknada i/ili pripadaju socijalno ugroženim kategorijama. Ciljna grupa su lica s invaliditetom, demobilisani borci, dugotrajno nezaposlena lica, lica dobi 40+, socijalno ugrožena lica – korisnici prava na stalnu novčanu pomoć, bivši štíćenici domova za nezbrinutu djecu, žene žrtve nasilja. Partneri u realizaciji Programa su: Federalno ministarstvo rada i socijalne politike – Jedinica za implementaciju projekata socioekonomske podrške, obuke i prezapošljavanja (PIU SESER) i kantonalne službe za zapošljavanje, a program je planiran da se realizuje u period 2010-2014. godina. Sredstva Federalnog zavoda za zapošljavanje u 2012. godini za realizaciju ovog projekta su u iznosu od 1.750.000 KM.

3.1.2. SOCIJALNA SIGURNOST NEZAPOSLENIH LICA

Saglasno nadležnostima utvrđenim članom 5. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih lica, Federalni zavod za zapošljavanje, između ostalog, predlaže mjere za unapređenje socijalne sigurnosti nezaposlenih lica, upravlja sredstvima za osiguranje materijalne sigurnosti za vrijeme nezaposlenosti, usklađuje i koordinira rad kantonalnih službi za zapošljavanje na provođenju utvrđene politike i mjera u oblasti socijalne sigurnosti nezaposlenih lica iz nadležnosti Federacije BiH. S obzirom na očekivani nastavak svjetske ekonomske krize i u 2012. godini, te njen uticaj na privredu u Bosni i Hercegovini, nažalost, očekuje se povećanje prijavljenih osoba na evidenciju nezaposlenih po prestanku radnog odnosa, od kojih će znatan broj ostvarivati pravo na materijalnu i socijalnu sigurnost, koja podrazumijeva novčanu naknadu i doprinose za zdravstveno i penzijsko osiguranje, u skladu sa ovim i drugim zakonima.

Izmještanje administriranja zdravstvenog osiguranja iz oblasti zapošljavanja i dalje ostaje prioritetni cilj s obzirom na to da je postojeći način regulisanja zdravstvenog osiguranja nezaposlenih lica u Federaciji BiH neefikasan i opterećujući, a kao takav jedinstven primjer u oblasti zapošljavanja u Evropi. Ovaj problem otežava rad kantonalnih službi za zapošljavanje ne samo finansijski već i operativno, jer onemogućava da kvalitetno obavljaju poslove aktivne politike zapošljavanja. Istovremeno, stvara se statistički nerealna slika o nezaposlenosti, jer je u sadašnjim uslovima očigledno da se na evidenciju nezaposlenih prijavljuje znatan broj lica koje ne spadaju u kategoriju aktivnih tražilaca zaposlenja (nemaju namjeru aktivno tražiti posao) već se prijavljuju radi zdravstvenog osiguranja.

Za realizaciju Programa mjera za socijalno zbrinjavanje zaposlenika koji su u procesu stečaja, likvidacije, restrukturiranja i privatizacije preduzeća ostali ili ostaju bez posla („Službene novine Federacije BiH“, broj 5/07) izdvaja se 20% od ukupno planiranih prihoda po osnovu doprinosa za osiguranje za slučaj nezaposlenosti. Na toj poziciji planirana su sredstva u iznosu od 16.000.000 KM za 2012. godinu.

3.2. REPUBLIKA SRPSKA

Povećanjem stope doprinosa za nezaposlenost sa 0,7% na 1% na bruto plate zaposlenih, Zavod za zapošljavanje Republike Srpske je u 2011. godini uspio stabilizovati finansijsku situaciju, tako da će se u 2012. godini dio sredstava usmjeriti na provođenje aktivnih mjera zapošljavanja, što predstavlja pozitivan trend u odnosu na prethodni period kada su se zbog nedostataka finansijskih sredstava aktivne mjere provodile uz podršku drugih partnera i organizacija, uglavnom međunarodnih. Na osnovu valorizacije rezultata rada Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske u 2011. godini, a u skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, stavovima iz Dokumenta okvirnog budžeta, a posebno opredjeljenjima i ciljevima utvrđenim u Strategiji zapošljavanja BiH 2010.-2014., Strategiji zapošljavanja u Republici Srpskoj u periodu 2011. – 2015. godini i Akcionim planom za njeno provođenje kao i drugim sektorskim strategijama u Republici Srpskoj i BiH, utvrđuju se mjere, aktivnosti i zadaci Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske za 2012. godinu.

3.2.1. MJERE AKTIVNIH POLITIKA ZAPOŠLJAVANJA

Mjere aktivne politike zapošljavanja realizovaće se kroz:

- Unapređenje i modernizaciju funkcije posredovanja u cilju efikasnijeg usklađivanja ponude i potražnje;
- Unapređenje i jačanje usluga ključnim korisnicima, poslodavcima i nezaposlenim licima;
- Praćenje i analizu stanja i potreba tržišta rada, kretanja zapošljavanja, zaposlenosti i nezaposlenosti;
- Realizaciju, monitoring i evaluaciju već usvojenih projekata zapošljavanja koji se nastavljaju i u 2012. godini;
- Uspostavljanje osnovnih sadržaja rada, razvoj i jačanje funkcije profesionalnog informisanja, karijernog usmjeravanja i cjeloživotnog učenja;
- Jačanje i razvoj preduzetništva kroz projekte sufinansiranja samozapošljavanja.
- Pripremu i provođenje projekata zapošljavanja određenih ciljnih grupa i teže zapošljivih lica kroz programe doobuke i pripreme, zavisno od potreba poslodavaca i finansijskih sredstava, a u skladu sa Strategijom zapošljavanja;
- Učešće u pripremi i realizaciji programa prekogranične saradnje u okviru IPA projekata.

NASTAVAK REALIZACIJE PROJEKTA ZAPOŠLJAVANJA PRIPRAVNIKA SA VISOKOM I VIŠOM STRUČNOM SPREMOM U REPUBLICI SRPSKOJ „ZNAJEM DO POSLA“

Projekat zapošljavanja pripravnika visoke i više stručne spreme u Republici Srpskoj „Znanjem do posla“ predstavlja mjeru aktivne politike zapošljavanja čiji je cilj smanjenje nezaposlenosti, posebno mladih visokoobrazovanih kadrova. Cilj Projekta je jačanje kadrovskih kapaciteta i kreiranje efikasnijeg tržišta rada Republike Srpske ulaskom u svijet rada 1.500 obrazovanih mladih ljudi, nakon uspješno obavljenog pripravničkog staža. Zbog izuzetno velikog interesovanja nezaposlenih lica i poslodavaca za učešće u Projektu, Vlada Republike Srpske je, na prijedlog Upravnog odbora Zavoda, donijela Odluku o davanju saglasnosti na Izmjene i dopune Projekta zapošljavanja pripravnika visoke i više stručne spreme u Republici Srpskoj „Znanjem do posla“ tako da će se umjesto 1.000 pripravnika sufinansirati ukupno 1.500 pripravnika, od čega 1350 pripravnika sa visokom stručnom spremom i 150 pripravnika sa višom stručnom spremom. Povećanjem broja pripravnika povećava se i ukupna vrijednost Projekta i iznosi 17.238.730,00 KM, od čega Zavod za zapošljavanje Republike Srpske učestvuje sa 10.219.230,00 KM, a poslodavci sa 7.019.500,00 KM.

NASTAVAK REALIZACIJE PROJEKTA PODRŠKE ZAPOŠLJAVANJU ROMA U REPUBLICI SRPSKOJ

Bosna i Hercegovina zajedno sa zemljama jugoistočne i centralne Evrope uključenim u međunarodni projekat „Dekada Roma 2005 – 2015“ provodi aktivnosti unapređenja položaja romske populacije. U toku 2008. godine izrađen je i Akcioni plan za rješavanje problema Roma u oblasti zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene

zaštite. Shodno Akcionom planu do sada su posredstvom Zavoda za zapošljavanje u dva navrata provedeni projekti podrške zapošljavanju Roma u Republici Srpskoj. Do kraja 2011. godine očekuje se doznačavanje sredstava od strane Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH kako bi se i u toku 2012. godine nastavile aktivnosti na projektu zapošljavanja Roma. Cilj Projekta je stvaranje povoljnijih uslova za samozapošljavanje Roma, stimulisanje poslodavaca na zapošljavanje Roma, ekonomska i socijalna integracija romske populacije na području cijele Republike Srpske. Ciljna grupa Projekta su lica romske nacionalnosti prijavljena na evidenciju Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske. Očekuje se da će raspoloživa potrebna sredstva biti u iznosu od 220.000,00 KM.

NASTAVAK REALIZACIJE „PROJEKTA ZAPOŠLJAVANJA MLADIH DO 30 GODINA SA SREDNJOM STRUČNOM SPREMOM U REPUBLICI SRPSKOJ“

U okviru programskih aktivnosti Zavoda za zapošljavanje za 2011. godinu kao i aktivnosti na realizaciji Projekta zapošljavanja i zadržavanja mladih „YERP“ Zavod je inicirao Projekat zapošljavanja mladih do 30 godina sa SSS u Republici Srpskoj koji omogućava zapošljavanje jednog broja lica sa SSS bez radnog iskustva. Realizacija Projekta počela je u drugoj polovini 2011. godine i dalja realizacija Projekta i najveći dio aktivnosti odvijaje se u toku 2012. godine. Cilj Projekta je zapošljavanje u statusu pripravnika 116 lica srednje stručne spreme (IV stepena) u trajanju od šest mjeseci, koji se vode na evidenciji Zavoda za zapošljavanje i nemaju radnog iskustva u svom zanimanju, a koje im je potrebno kao uslov za zasnivanje radnog odnosa, odnosno polaganje pripravničkog ispita. Projektom se finansira neto plata u iznosu od 402,00 KM mjesečno uz obavezu poslodavca da plaća pripadajuće poreze i doprinose na neto iznos, odnosno 264,67 KM mjesečno. Potrebna sredstva za realizaciju ovog Projekta u 2012. godini iznose oko 80.000,00 KM.

NASTAVAK REALIZACIJE „PROJEKTA PODRŠKE MREŽAMA SOCIJALNE ZAŠTITE I ZAPOŠLJAVANJU (SSNESP)“

Odlukom Upravnog odbora Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske prihvaćen je Projekat podrške mrežama socijalne zaštite i zapošljavanju (SSNESP) te je 5.10.2011. godine raspisan Javni poziv za korišćenje sredstava. S obzirom da je Javni poziv otvoren do 29.2.2012. godine najveći dio aktivnosti na realizaciji pomenutog Projekta odvijaje se u toku 2012. godine. Cilj Projekta je pružanje podrške pri zapošljavanju za lica koja aktivno traže posao, a prestalo im je pravo na primanje gotovinskih transfera, kao i za dugoročno nezaposlena lica, teško zapošljive ciljne grupe i lica u stanju socijalne potrebe. Projektom je obuhvaćeno do 4.000 lica i ukupna vrijednost je oko 4.000.000 USD.

PROJEKAT ZAPOŠLJAVANJA MLADIH U BIH -YEP II

„Projekat zapošljavanja mladih u BiH-YEP II“ je nastavak prve faze projekta koja je implementirana u periodu od 2009-2011 godine. Druga faza projekta predviđena je za period od 2011. do 2014. godine i finansira ga Švajcarska agencija za razvoj i saradnju (SDC) a implementira njemačka kompanija GOPA kroz predstavništvo u BiH. Do sada je, zajednički sa službama zapošljavanja, u najvećem dijelu utvrđen sadržaj druge faze Projekta i on se odnosi na slijedeće aktivnosti:

- nastavak razvoja klubova za traženje posla (Job Club),
- razvoj savremenog koncepta rada Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske (rekonstrukcija prostorija, prakse i načina rada, recepcija),
- razvoj saradnje sa poslodavcima,
- obuka zaposlenih radnika Zavoda u oblastima koje su određene godišnjim planovima Zavoda,
- dijalog na razvoju politika i saradnje zainteresovanih aktera iz polja zapošljavanja mladih,
- razmjena iskustava sa švajcarskim kantonalnim zavodima za zapošljavanje,
- razvoj saradnje sa privatnim sektorom.

MDG-F PROGRAM ZAPOŠLJAVANJA I ZADRŽAVANJA MLADIH (YERP)

Program Zapošljavanje i zadržavanje mladih (YERP) je program koji zajedno provode Razvojni program Ujedinjenih nacija (UNDP), Fond Ujedinjenih nacija za djecu (UNICEF), Volonteri Ujedinjenih nacija (UNV), Populacijski fond Ujedinjenih nacija (UNFPA) i Međunarodna organizacija za migracije (IOM) u partnerstvu sa institucijama u BiH. Ciljani korisnici su mladi od 15 do 30 godina starosti (nezaposleni mladi ljudi sa srednjoškolskim ili nižim stepenom obrazovanja). Cilj ovoga programa je da se poveća kapacitet obrazovnog sistema i lokalnih zajednica za poboljšanje zapošljavanja mladih, ojačaju kapaciteti javnih zavoda za zapošljavanje i civilnog društva za izradu i sprovođenje integrisanih paketa mjera za zapošljavanje mladih, maksimalizira pozitivan uticaj migracija mladih i minimalizira negativan uticaj nepravilnih migracija. U toku je priprema sadržaja za drugu fazu projekta i ona će uglavnom biti usmjerena na dalje unapređenje i jačanje rada CISO centara kao i modernizacija ukupnog rada Službe zapošljavanja.

JAČANJE I RAZVOJ PREDUZETNIŠTVA KROZ PROJEKTE SUFINANSIRANJA SAMOZAPOŠLJAVANJA

U cilju osnaživanja i podrške razvoju preduzetništva u Republici Srpskoj, a zavisno od finansijskih mogućnosti, Zavod će pripremiti Projekat sufinansiranja samozapošljavanja nezaposlenih lica. Projektom će se obuhvatiti nezaposlena lica koja aktivno traže zaposlenje, a pokazuju interes, motiv i sposobnost za bavljenje malim biznisom. Aktivnosti koje će se realizovati u okviru ovoga Projekta odnose se na sledeće:

- Promovisanje ideje o razvoju preduzetništva;
- Savjetovanje i obuka u vezi preduzetništva;
- Definisane i izbor ciljne grupe zavisno od pokazanog interesa nezaposlenih lica;
- Pripreme projekta i sagledavanje potrebnih finansijskih sredstava;
- Realizacija i praćenje projekta.

3.2.2. SOCIJALNA SIGURNOST NEZAPOSLENIH OSOBA

Svako lice koje se prijavi Zavodu za zapošljavanje Republike Srpske radi traženja zaposlenja ima pravo na informisanje o mogućnostima i uslovima zapošljavanja, na posredovanje u zapošljavanju, na savjetovanje o izboru zanimanja i na stručno osposobljavanje i pripremu za zapošljavanje. Osim ovih prava nezaposleno lice u skladu sa

Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti ostvaruje i prava za slučaj nezaposlenosti koja podrazumjevaju novčana davanja i to:

- pravo na novčanu naknadu po osnovu prestanka radnog odnosa,
- pravo na novčanu naknadu po osnovu stečaja preduzeća,
- pravo na zdravstveno osiguranje za korisnike novčane naknade,
- pravo na penziono osiguranje za korisnike novčane naknade,
- uplatu doprinosa za PIO u trajanju do tri godine ukoliko sa tim stažom osiguranja ispunjavaju uslov za starosnu penziju.

Planirana sredstva za ove namjene za 2012. godinu iznose oko 18.600.000,00 KM.

3.3. BRČKO DISTRIKT BiH

Zavod za zapošljavanje Brčko distrikta BiH će u 2012. godini, polazeći od vlastite uloge na tržištu rada, a u cilju podsticanja i efikasnijeg funkcionisanja tržišta rada i smanjenja nezaposlenosti, svoje aktivnosti usmjeriti na:

- unapređenju organizacije rada Zavoda Brčko distrikta BiH, primjerene potrebama savremene organizacije na tržištu rada i zapošljavanja,
- unapređivanje politike tržišta rada,
- kadrovski jačati instituciju Zavoda za zapošljavanje Brčko distrikta BiH,
- jačanje kapaciteta Zavoda kroz permanentnu obuku kadrova Zavoda,
- jačanje informatičkih kapaciteta kako u tehničkom tako i kadrovskom pogledu,

3.3.1. MJERE AKTIVNE POLITIKE ZAPOŠLJAVANJA

Aktivna posrednička uloga Zavoda za zapošljavanje Brčko distrikta BiH i usklađivanje ponude i potražnje na tržištu rada će se realizovati kroz slijedeće mere:

- Unapređenjem funkcije posredovanja i razvojem sistema usluga prilagođenih direktnim korisnicima (nezaposleni i poslodavci),
- Razvijanjem posredničke uloge kroz odvajanje savjetodavne funkcije od poslova tehničke prirode (prva uvođenja u evidenciju, evidentiranje povremenog javljanja, izdavanje uvjerenja i sl.),
- Podsticanje razvoja vaninstitucionalnog/neformalnog obrazovanja, postsekundarnog obrazovanja i organizovanja stručne pripreme radnika shodno potrebama tržišta rada,

PROGRAM SUFINANSIRANJA ZAPOŠLJAVANJA LICA SA DUGOROČNOM NEZAPOSLENOŠĆU

Program predviđa stručno osposobljavanje/obuku/pripremu i zapošljavanje lica sa evidencije nezaposlenih koja su dugoročno nezaposlena i treba da obuhvati ukupno 100 lica. Ciljevi ovog programskog zadatka su:

- Zapošljavanje lica sa dugoročnom nezaposlenošću,
- Dugoročnost u zapošljavanju lica sa dugoročnom nezaposlenošću,
- Socijalno uključivanje nezaposlenih lica sa dugoročnom nezaposlenošću u cilju aktivnog traženja zaposlenja.

Za realizaciju ovog Programa Zavod za zapošljavanje Brčko distrikta BiH je predvidio finansijska sredstva u iznosu od 497.577,00 KM.

PROGRAM ZAPOŠLJAVANJA LICA STARIJE STAROSNE DOBI (ŽENE I MUŠKARCI)

Ovaj programski zadatak se odnosi na zapošljavanje nezaposlenih lica starije starosne dobi, kojima do uslova za penziju po osnovu radnog staža nedostaje više od tri godine. Cilj ovog programa je stvaranje uslova za odlazak u penziju lica starije starosne dobi kojima do uslova za penziju po osnovu radnog staža nedostaje više od tri godine, a koji imaju najmanje 10 godina radnog staža registrovanog i priznatog u odgovarajućem fondu PIO/MIO osiguranja. Ukupno je predviđeno ovim programom obuhvatiti 30 lica iz ciljane grupe sa evidencije nezaposlenih, a za ovaj program je planirano izdvajanje 216.000,00 KM.

PROGRAMI STRUČNOG OSPOSOBLJAVANJA, OBUKE I PRIPREME ZA ZAPOSLENJE

Programom rada za 2012. godinu je predviđeno da 160 lica sa evidencije nezaposlenih prođu neki od programa stručnog osposobljavanja, obuka i priprema za zaposlenje (kurs iz informatike i kurs za vođenje poslovnih knjiga). U 2012. godini za realizaciju ovog programa predviđeno su sredstva u iznosu od 75.000,00 KM.

3.3.2. OSTVARIVANJE PRAVA PO OSNOVU NEZAPOSLENOSTI

ISPITIVANJE ZDRAVSTVENE SPOSOBNOSTI LICA KOJIMA ZAVOD ZA ZAPOŠLJAVANJE BRČKO DISTRIKTA BiH POSREDUJE PRI ZAPOŠLJAVANJU

Programom rada Zavoda za zapošljavanje Brčko distrikta BiH, a u skladu sa članom 8. i 58. Zakona o zapošljavanju Brčko distrikta BiH (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj 33/04, 19/07, 25/08), predviđeno je snošenje troškova zdravstvenih pregleda nezaposlenih lica sa evidencije Zavoda. Ukupno je u 2012. godini planirano izvršiti zdravstveni pregled za maksimalno 50 nezaposlenih lica i za ove namjene je predviđeno 5.000,00 KM.

PRAVO NA NOVČANU NAKNADU

Članom 27. Zakona o zapošljavanju Brčko distrikta BiH registrovano nezaposleno lice ostvaruje i prava za slučaj nezaposlenosti koja podrazumjevaju novčanu naknadu za nezaposlenost. U 2012. godini planirano je da će biti 840 korisnika novčane naknade i da će finansijska implikacija biti oko 1.200.000,00 KM.

PRAVO NA DOKUP STAŽA (STVARANJE USLOVA ZA PENZIJU)

Članom 27. stav 3. Zakona o zapošljavanju Brčko distrikta BiH, omogućeno je da se nezaposlenim licima sa evidencije Zavoda kojima nedostaje do tri godine do sticanja uslova za odlazak u starosnu penziju, osigura penzijsko i invalidsko osiguranje. Ukupno je u 2012. godini planirano da 72 lica ostvari ovo pravo i za realizaciju su predviđena finansijska sredstva u iznosu od 120.000,00 KM.

4. PRIJEDLOG MJERA KOJE JE POTREBNO PREDUZETI U CILJU SMANJENJA NEZAPOSLENOSTI U BOSNI I HERCEGOVINI

Da bi se omogućio značajniji rast zaposlenosti, potrebno je da privreda Bosne i Hercegovine ostvari visoke stope ekonomskog rasta. Najveći makroekonomski izazov u narednom periodu je povećati domaće i strane investicije, a naročito viši obim stranih direktnih investicija. Investicije bi omogućile otvaranje novih radnih mjesta i smanjenje stope nezaposlenosti, koja je za sada još uvijek među najvećim u regionu.

Takođe, potrebno je provesti reforme u fiskalnoj politici koje se tiču smanjenja oporezivanja rada i međusobne harmonizacije između entiteta, što bi uticalo na smanjenje neformalnog sektora ekonomije i pojave rada „na crno“. U cilju stvaranja što povoljnijeg poslovnog ambijenta i privlačenja stranih investicija u Bosni i Hercegovini, neophodno je da institucije na svim nivoima vlasti istovremeno preduzmu mjere koje bi doprinijele povećanju stepena fleksibilnosti tržišta rada i podizanju rejtinga Bosne i Hercegovine kao zemlje koja je atraktivna za pokretanje biznisa.

U kontekstu smanjenja nezaposlenosti, predlaže se nadležnim institucijama u Bosni i Hercegovini na svim nivoima vlasti da provedu slijedeće aktivnosti:

1. Povećati fleksibilnost tržišta rada kroz harmonizaciju zakona o radu i zapošljavanju u oba entiteta i Brčko distriktu BiH.

I pored disperzije nadležnosti, pravni okvir treba da podstiče investicije i omogućava rast nivoa zaposlenosti. U zakonima o radu treba regulisati tzv. netipične ugovore o radu (npr. ugovor po pozivu, zajednički ugovor, ugovor o usavršavanju uz rad, radu na daljinu, ugovori na pola radnog vremena) koji do sada nisu bili tipični za ove prostore i na osnovu toga stalno prepušteni neformalnom sektoru. Osigurati da se u klasifikaciji ugovora o radu osim dužine trajanja uzmu u obzir i različiti načini obavljanja poslova kao jedan alternativni i dodatni standard klasifikovanja ugovora, što je u skladu sa trendom u razvijenim zemljama. Treba omogućiti i podstaći mobilnost radne snage, a posebno međuentitetsku. Aktivne mjere zapošljavanja treba da efikasno ciljaju posebno ugrožene grupe stanovništva. Posebna pažnja treba da se posveti jednakosti žena i muškaraca na tržištu rada.

2. Harmonizovati poreze i stope doprinosa na plate između entiteta.

Poreska politika na svim nivoima vlasti, od lokalne do državne, treba da bude kreirana na način koji stimuliše rast i razvoj kreatora radnih mjesta, a zakonodavstvo treba uzimati u obzir mišljenja poslodavaca u procesu kreiranja politika. Različite stope doprinosa stvaraju distorzije na tržištu rada i omogućavaju davanje različitih prava radnicima u entitetima i Brčko distriktu BiH. U Bosni i Hercegovini porezi i doprinosi na plate se različito tretiraju u entitetima. Stope doprinosa na plate u Federaciji BiH iznose 41,5% na bruto plate, a u Republici Srpskoj su 33,0%, takođe na bruto plate. Porez na platu je i u Federaciji i u Republici Srpskoj 10% na neto platu. U cilju stvaranja jedinstvenog ekonomskog prostora u BiH neophodno je raditi na daljem smanjivanju i međusobnoj harmonizaciji poreza i doprinosa na plate.

3. Ukinuti administriranje (i finansiranje u Federaciji BiH) zdravstvenog osiguranja nezaposlenih lica preko zavoda i službi zapošljavanja u BiH.

Značajno poboljšanje bilo bi vezano za ukidanje administracije (i finansiranja u Federaciji BiH) zdravstvenog osiguranja za nezaposlene preko zavoda i službi zapošljavanja u BiH. Pri tome je važno napomenuti da se ne predlaže ukidanje zdravstvenog osiguranja za nezaposlene, već rješavanje ovog pitanja na drugim osnovama. Međutim, ovo rješenje zahtjeva široki politički i društveni konsenzus i izmjene zakonodavstva iz oblasti rada, zapošljavanja, zdravstva i socijalne politike.

4. Reforma politike zapošljavanja kroz razdvajanje aktivnih i pasivnih tražilaca zaposlenja.

Značajno poboljšanje bilo bi vezano i za reforme u oblasti socijalne politike, gdje bi razgraničenje statusa nezaposlenih lica koja aktivno traže posao i statusa lica koja su prijavljeni kao nezaposleni radi korištenja određenih prava i socijalnih davanja dala značajniji stimulans smanjenju nezaposlenosti, jer bi na evidencijama nezaposlenih lica ostali samo oni koji aktivno traže posao. Razdvajanje aktivnih i pasivnih tražilaca zaposlenja, kao i problem administriranja zdravstvenog osiguranja za nezaposlene, bi značajno smanjilo broj registrovano nezaposlenih lica, što bi stvorilo drugu sliku o situaciji na tržištu rada.

5. Pokretanje investicionog ciklusa u BiH.

Pozitivan efekat na smanjivanje nezaposlenosti dalo bi pokretanje novog investicionog ciklusa koji bi bio usmjeren uredizaciju: putne infrastrukture (Koridor V-C, autoput Banja Luka-Doboj i sl.), energetske infrastrukture (hidrocentrale i termocentrale) i podrška razvoju malih i srednjih preduzeća u oblasti poljoprivrede, prerađivačke industrije i usluga. Ovo bi se moglo realizovati podsticanjem pokretanja većeg broja novih i proširenja postojećih domaćih investicija, finansiranih povoljnim budžetskim podsticajnim sredstvima i/ili kreditnim sredstvima Razvojne banke Federacije BiH i Investiciono-razvojne banke Republike Srpske ili kreditnih sredstava iz inostranstva (Evropska razvojna banka, Svjetska banka i sl.) ili putem direktnih stranih investicija (direktna strana ulaganja, davanje koncesija i sl.).

6. Podsticati mobilnost radne snage unutar tržišta rada Bosne i Hercegovine.

Posebnu pažnju u narednom periodu treba usmjeriti na podsticanje migratornih radnih kretanja unutar Bosne i Hercegovine. Zavodi i službe za zapošljavanje bi trebalo da kreiraju programe aktivne politike zapošljavanja koji za cilj imaju podsticanje mobilnosti radne snage (zapošljavanje izvan lokalnog okruženja).

7. Usklađivanje obrazovnog sistema sa potrebama tržišta rada

U BiH još uvijek postoje disproporcije koje se odnose na potrebe poslodavaca u odnosu na kvalifikacije potencijalnih zaposlenih i to ukazuje na suštinske probleme koji postoje između zahtjeva tržišta rada i sistema obrazovanja. Potrebno je nastaviti reformu srednjeg stručnog obrazovanja i provođenje tzv. Bolonjskog procesa u visokom obrazovanju, sa naglaskom na

definisanjem kvalifikacionog okvira u BiH. Naročito je važno provođenje upisne politike u srednjim školama i fakultetima, gdje se trebaju podsticati ona zanimanja i smjerovi koji su trenutno deficitarni na tržištu rada. Naročito je važno uspostaviti lokalna partnerstva (poslodavci – škole – biro za zapošljavanje) u kreiranju upisne politike u srednjim stručnim školama.

8. Razviti i povećati dostupnost formalnog i neformalnog preduzetničkog obrazovanja, te sistema obrazovanja odraslih (prekvalifikacije i dokvalifikacije i razvoj vještina za potrebe malih i srednjih preduzeća).

Treba nastaviti sa reformom sistema obrazovanja na cijeloj teritoriji BiH kako bi se povećao značaj osnovnog i stručnog obrazovanja, našao način za integraciju osoba koje rano napuštaju školovanje, razvilo obrazovanje, posebno stručne obuke u kontekstu potreba tržišta rada i zakonski oblikovati sistem obrazovanja odraslih i doživotnog učenja. Takođe, na ovaj način nezaposlenim licima i licima koja dolaze u poziciju da budu tehnološki višak se može omogućiti sticanje adekvatnih vještina za prilagođavanje promjenama na tržištu rada i potrebama investitora.

9. Povećati obim sredstava za provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja i razviti sistem monitoringa i evaluacije politika zapošljavanja u Bosni i Hercegovini.

Novim oblicima aktivnih mjera tržišta rada, tačnom identifikacijom potreba, programima prilagođene obuke, samozapošljavanja, pokretanja vlastitog biznisa i sličnim programima bi se postiglo više efekta za potencijalne poslodavce koji žele zaposliti novu radnu snagu. Za takve programe bi bilo potrebno uspostaviti i sistem stručnih i obrazovnih centara koji bi bili osposobljeni i certificirani za različite programe prekvalifikacija, dokvalifikacija, obuke i osposobljavanja u cilju dobijanja poslova koji se traže na tržištu rada i kako bi se dugoročno unaprijedio kvalitet ponude radne snage.

10. Jačanje uloge informaciono-komunikacionih tehnologija/IT sistema u pravcu daljeg razvoja informacionih sistema tržišta rada (razvoj uslužnih web servisa ciljanih za mala i srednja preduzeća, poslodavce, berze posla, berze rada, stručno-tehničkih i savjetodavnih servisa, statistika i trendova na domaćem i stranom tržištu).

U BiH postoji nekoliko informacionih sistema tržišta rada. Njima upravljaju zavodi i službe za zapošljavanje u entitetima i u kantonima i pojedine privatne agencije za zapošljavanje. U cilju boljeg predviđanja potreba za kvalifikacijama i bržim i efikasnijim pronalaženjem potrebne radne snage za zapošljavanje, potrebno je na nivou Bosne i Hercegovine stvoriti takve informacione sistema koji bi sadržavali bazu podataka sa ponudom radne snage i njihovim zanimanjima.